

Notitie

Opdrachtgever: Dhr. A. Nieuwstraten, Waterweg Wonen
Auteur: ir. G. Bakker
Betreft: Quick scan Nieuwe Vogelbuurt Vlaardingen
Projectnummer: 1415
Datum: 12 april 2016
Status: DEFINITIEF

Bureau Stadsnatuur

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Op verzoek van Waterweg Wonen heeft Bureau Stadsnatuur een verkennend onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Het onderzoek heeft betrekking op een woonwijk waar op het moment van bezoek oude woningen worden gesloopt en nieuwe worden gebouwd. De begrenzing van het bekeken gebied is hieronder weergegeven. Het gebied ligt niet binnen de invloedssfeer van een natuurgebied (Natura 2000, of anderszins beschermd).

Figuur 1. Ligging van het plangebied. Bekeken zijn DP3, DP4 en DP5.

Methodiek

In de ochtend van 23 maart 2016 heeft een ecooloog van bSR het gebied in kwestie bekeken naar het voorkomen van wettelijk beschermde flora en fauna. Voor definities en een toelichting hierover wordt verwezen naar de bijlage.

Het gebied is onderzocht op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van soorten die jaarrond beschermd zijn en waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet is vereist indien aan deze ontwikkeling verstorende effecten zijn verbonden. Het onderzoek moet uiteindelijk uitwijzen:

- of er (indirecte) aanwijzingen zijn voor het voorkomen van beschermde soorten;
- of het gebied potentie heeft voor beschermde soorten;
- op welke wijze eventuele beschermde soorten het onderzoeksgebied gebruiken als leefgebied;
- of er in het kader van de Flora- en faunawet vervolgonderzoek nodig is.

Naast de inschattingen op basis van het veldwerk zijn ook natuurgegevens van de directe omgeving geraadpleegd aan de hand van bronnenonderzoek (zie literatuurlijst).

Resultaten

Beschrijving onderzoeksgebied

Alle aanwezige flatbebouwing was op 23 maart 2016 geheel of gedeeltelijk gesloopt. Alleen de flat in Deelplan 5 stond het casco nog overeind als gevolg van asbestsanering die op dat moment gaande was. Het centrale deel van Deelplan 5 bestond uit gazon. Aan de noordkant waren de restanten van een speeltuin aanwezig in de vorm van een zandbak met tegelplein, omringd door gazon en een dicht struweel van met name Sneeuwbes *Symphoricarpos* × *chenaultii* 'Hancock'. In Deelplan 4 was nog enige struweel aanwezig aan de noordrand en stond nog één vrijstaande spar. Langs de noordrand van alle deelgebieden is een rij jonge Canadese populieren *Populus* × *canadensis* aanwezig.

Flora

Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. Op grond van de huidige omstandigheden worden deze in het onderzochte gebied ook niet verwacht.

Weekdieren

De watergang aan de noordrand van het plangebied vormt een hypothetisch leefgebied voor de beschermde Platte schijffloren *Anisus vorticulus*. Op basis van de waargenomen omstandigheden, waarbij sprake is van een eutroof onderwatermilieu, wordt de kans op voorkomen van deze soort echter nihil geacht. De soort is in de omgeving van het onderzochte gebied nimmer vastgesteld.

Vissen

De watergang aan de noordrand van het plangebied vormt een hypothetisch leefgebied voor de beschermde Bittervoorn *Rhodeus amarus* en Kleine modderkruiper *Cobitis taenia*. Beide soorten komen plaatselijk algemeen voor in watergangen in de regio.

Amfibieën

Er zijn geen beschermde amfibieënsoorten waargenomen. Op grond van de huidige omstandigheden worden deze in het onderzochte gebied ook niet verwacht.

Reptielen

Het onderzochte gebied valt volledig buiten de bekende arealen van inheemse populaties reptielensoorten in Nederland. Bovendien mist het onderzochte gebied alle randvoorwaarden om het geschikt te laten zijn als potentieel leefgebied.

Vogels

In het plangebied zijn enkele exemplaren van de Huismus *Passer domesticus* aangetroffen. Het ging om ten minste één mannetje en twee vrouwtjes in het sneeuwbesstruweel aan de noordkant van Deelplan 5. Vermoedelijk gebruiken deze vogels dit struweel uitsluitend als foerageerplaats. In de omgeving is in ruime mate bebouwing aanwezig die kan voorzien in een geschikte broedplaats.

In hetzelfde sneeuwbesstruweel is een Winterkoning *Troglodyte troglodytes* waargenomen. Op grond van de omstandigheden mag worden aangenomen dat deze vogelsoort dit struweel gebruikt als broedplaats.

In de sloot aan de noordkant van het onderzochte gebied was ter hoogte van Deelplan 5 een bezet nest van Meerkoet *Fulica atra* aanwezig; het betrof een vierlegsel dat door het vrouwtje werd bebroed.

Overige indicaties van broedende of broedverdachte vogels zijn niet waargenomen. Los van de resterende struwelen aan de noordrand langs de sloot ter hoogte van Deelplan 4 en het genoemde struweel in Deelplan 5, ontbreekt het aan mogelijkheden voor broedende vogels.

Figuur 2. Door vogels gebruikt struweel van Sneeuwbes in Deelplan 5.

Figuur 3. Bezet nest van Meerkoet aan noordzijde Deelplan 5.

Vleermuizen

Onder de omstandigheden tijdens de uitvoering van de quick scan, waarbij vrijwel alle bebouwing was gesloopt, ontbreekt het in het gebied aan mogelijkheden voor vleermuizen om zich op te houden in bebouwing. De bomen in het gebied zijn niet geschikt als verblijfplaats want deze bevatten geen holtes. Er is ten aanzien van vleermuizen op dit moment geen sprake van een (potentieel) beschermde situatie binnen de grens van het onderzochte gebied.

De enige potentieel beschermde situatie aangaande zoogdieren heeft betrekking op de watergang en de functionaliteit hiervan als vliegroute of essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen grondgebonden zoogdieren met een strikt beschermde status waarvan het areaal overlapt met dat van het onderzochte gebied. Soorten als Steenmarter *Martes foina* komen in de omgeving niet voor en geschikt leefgebied is niet aanwezig.

Conclusies

Voor voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen in het onderzochte gebied is geen ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig. Hoewel de Huismus is aangetroffen en er sprake is van broedende vogels, zijn binnen het plangebied geen jaarrond beschermde groei- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig.

Aanbevelingen

Aanbevelingen in het kader van natuurwetgeving

In zijn algemeenheid geldt dat geen verstoring van broedende vogels mag optreden; broedplaatsen in het aanwezige groen dienen ongemoeid te blijven totdat aanwezige broedende vogels en hun jongen zijn vertrokken.

Vanwege de aanwezigheid van mogelijke broedvogels wordt aanbevolen om het sneeuwbesstruweel aan de noordkant van Deelplan 5, alsmede de overige randbegroeiing ter hoogte van Deelplan 3 en 5, ongemoeid te laten tot en met ten minste juli 2016. Na deze periode moet worden gecontroleerd of nog sprake is van broedende vogels. Indien deze dan niet meer aanwezig zijn mag de begroeiing eventueel worden verwijderd.

In verband met de aanwezigheid van een broedend paar Meerkoeten in de sloot aan de noordrand van het gebied wordt aanbevolen de watergang gedurende de maanden maart tot en met augustus ongemoeid te laten als het gaat om graafwerkzaamheden aan de oever.

Wanneer sprake is van het afdammen van delen van de watergang en/of grootschalig dempingswerk dient aanvullend visonderzoek te worden uitgevoerd en is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig wanneer blijkt dat er sprake is van aantasting van het leefgebied van de Bittervoorn.

Werkzaamheden in het gebied vinden uitsluitend overdag plaats en de watergang wordt niet gedempt of onderbroken. Derhalve is op voorhand geen negatief effect te verwachten en is uitgebreid aanvullend onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen in het plangebied niet nodig.

Aanbevelingen met betrekking tot natuurvriendelijke inrichting gebied

Aanbevolen wordt om in de nieuwbouw voorzieningen te treffen voor vogels en vleermuizen zodat deze de nieuwbouw vanuit de omgeving kunnen koloniseren.

Omdat in het verleden mogelijk voor vleermuizen en vogels geschikte bebouwing aanwezig was en er opnieuw wordt gebouwd, kan de omgeving aantrekkelijker worden gemaakt voor deze dieren door gebruik van speciaal geconstrueerde inbouwkasten. Deze zijn onderhoudsvrij en kunnen 'onzichtbaar' in het metselwerk worden opgenomen. Voorbeelden zijn te vinden op de websites van de firma's Schwegler, Vivara en Waveka. Aanbevolen wordt om bij opname van dergelijke voorzieningen in de bouw een ecooloog te consulteren voor advies over de meest kansrijke wijze van plaatsing.

Figuur 4. Representatieve doorsnede van het plangebied: watergang, bomenrij, gazon, gesloopte bebouwing en struweel. Op de achtergrond nieuwbouw.

Bijlage – Wettelijk kader

Verbodsbepalingen

De van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren worden beschermd door de Flora- en faunawet (Ffwet), die in 2002 van kracht geworden is. De soortbeschermingsbepalingen uit de Europese richtlijnen Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn in de Ffwet geïmplementeerd. Deze bescherming dient ervoor te zorgen dat zeldzame en bedreigde soorten niet in aantallen afnemen of uit Nederland verdwijnen. De bescherming in de Ffwet wordt geregeld middels een aantal verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 13):

- artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- artikel 9:* Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- artikel 10:* Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen (zie onderstaande paragraaf) van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- artikel 12:* Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- artikel 13:* Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Voortplantingsplaatsen en andere vaste rust- en verblijfplaatsen

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 worden bijvoorbeeld verblijven van vleermuizen of voortplantingswateren van de Rugstreeppad *Bufo calamita* gerekend. Ook de functionele omgeving van een verblijf kan een beschermde status hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor migratie- en vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen indien deze van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau.

Alle inheemse broedvogels en hun nesten mogen niet worden verstoord tijdens het broeden. Voor enkele vogelsoorten geldt dat de broedlocaties dermate belangrijk zijn voor de soort dat deze jaarrond zijn beschermd, dus ook buiten het broedseizoen zijn hier de verbodsbepalingen van artikel 11 van kracht. In 2009 is een aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogels opgesteld (Ministerie van LNV 2009). Deze jaarronde bescherming krijgen bijvoorbeeld nesten van honkvaste koloniebroeders, nesten van anderszins zeer honkvaste soorten, soorten afhankelijk van bebouwing of vogels die ieder jaar gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om boomnesten die worden gebruikt door roofvogels en uilen, waaronder Buizerd *Buteo buteo* en Ransuil *Asio otus*, en vogels die aan menselijke bebouwing zijn gebonden als Gierzwaluw *Apus apus*, Huismus *Passer domesticus* en Kerkuil *Tyto alba*. Wanneer bij werkzaamheden de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats gegarandeerd kan worden is geen ontheffing nodig. Wanneer dit niet mogelijk is dient ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Beschermingsregimes

Het soortbeschermingsdeel van de Europese Habitatrichtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet is een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren opgenomen waarop de hier boven genoemde verbodsbepalingen van toepassing zijn. Later zijn deze soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Deze driedeling is als volgt:

- Tabel 1. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (de zogenaamde lichte toets).
- Tabel 2. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EZ goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)
- Tabel 3. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EZ goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig. Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 en de soorten vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (onder meer alle Nederlandse vleermuissoorten) wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 2) er is geen alternatief;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn). De uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Gunstige staat van instandhouding

Het criterium 'gunstige staat van instandhouding' is van toepassing wanneer soorten uit tabel 2 en 3 van de Ffwet of Bijlage IV van de Habitatrichtlijn voorkomen, op locaties waar activiteiten gaan plaatsvinden die een wezenlijk negatief effect kunnen hebben op de aanwezige populaties van deze soorten. Deze 'gunstige staat van instandhouding van de soort' mag niet in het geding komen. Voorwaarden waaraan hiertoe voldaan

moeten worden staan in de Habitatrichtlijn benoemd. De 'staat van instandhouding' wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- Uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven en
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op langere termijn in stand te houden.

Mitigatie & Compensatie

Voor eventueel verlies van leefgebied van beschermde soorten op plaatsen waar ruimtelijke inrichting of ontwikkeling plaatsvindt, dient compensatie plaats te vinden, hetgeen kan inhouden dat er elders geschikt leefgebied wordt gecreëerd ten gunste van de soort. Daarnaast dienen mitigerende maatregelen te worden genomen waarmee de schade aan de aanwezige populatie tijdens werkzaamheden wordt beperkt.

Zorgplicht

In de Ffwet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2), een algemeen geldende fatsoensnorm voor de omgang met flora en fauna. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen zo weinig mogelijk nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. Wanneer men weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat werkzaamheden nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen hebben, dient men dit, mits redelijkerwijs mogelijk, te vermijden of deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien onvermijdelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

De genoemde drie items: mitigatie, compensatie en Zorgplicht, zijn algemene voorwaarden ter verkrijging van een eventuele ontheffing van de verbodsbepalingen in de Ffwet.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem / Utrecht.
- Boesveld, A. & A. Gmelig Meyling. 2011. Biotoopvoorkeuren van de Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Zoekbeeld 2011(1): 10-14.
- Boesveld, A. A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente. 2011. Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2011. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Rapport HabSlak 2010. Stichting Anemoon, Bennebroek.
- Creemers, R. & Delft, J. van. (redactie). 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Kreutz, C.A.J. & H. Dekker 2000. Orchideeën van Nederland. ecologie – verspreiding – bedreiging – beheer. B.J. Seckel & C.A.J. Kreutz, Raalte & Landgraaf.
- Limpens, H., Mostert, K., & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. 2e druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij, 26 augustus 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Brief Dienst Regelingen, Den Haag.
- Mostert, K. & J. Willemsen. 2011. Voorlopige werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.
- Stichting Floron. 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.
- <http://www.libellennet.nl/>
- <http://www.verspreidingsatlas.nl/>
- <http://www.vlindernet.nl/>
- <http://www.vogelatlas.nl>
- <http://www.waarneming.nl>

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechtelijke houders.

BSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.